

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.1>

УДК 330.1

A. A. Турило,

д. е. н., професор, професор кафедри економіки, організації та управління підприємствами, Криворізький національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0669-6507>

A. Ю. Шахно,

д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки організації та управління підприємствами, Криворізький національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0718-0051>

**СУЧАСНІ МЕТОДИ КОНТРОЛІНГУ ТА УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
В МІЖНАРОДНІЙ ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ ТА СТВОРЕННІ
СТАРТАПІВ**

A. Turylo,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics, Organization and Enterprise Management, Kryvyi Rih national university

A. Shakhno,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Economics of Organization and Management of Enterprises, Kryvyi Rih National University

**MODERN METHODS OF CONTROLLING AND MANAGING THE
ECONOMIC EFFICIENCY OF BUSINESS ENTITIES IN INTERNATIONAL
E-COMMERCE AND STARTUP CREATION**

У статті досліджено методи контролінгу витрат для формування оптимальної їх структури та аналізу й управління економічною ефективністю, що є визначальним для інноваційного розвитку підприємств. Аналіз зарубіжних і вітчизняних наукових джерел свідчить про відсутність єдиних підходів до розуміння й оцінки цих категорій, що підкреслює актуальність теми. Запропоновано авторську концепцію синергетичної єдності наступних категорій: ефективності, контролінгу та інноваційного розвитку, котра може використовуватися при оцінці стартапів, ефективному проведенню електронної та міжнародної комерції. Нинішній етап розвитку економіки країни, у тому числі всіх суб'єктів господарювання, найтіснішим чином пов'язаний із використанням інновацій. У цьому особливе місце приділяється їх доречності згідно контексту використання та завдяки їм підвищенню економічної ефективності різних видів підприємств, корпорацій і стартапів, як однієї з найважливіших категорій ринкової економіки. Пов'язано це з тим, що вона зачіпає всі сторони діяльності підприємства та визначає траєкторію його розвитку. Стартапи в системі інноваційного розвитку створюють нові ринки, інноваційні маржинальні продукти і технології та забезпечують стійкий економічний розвиток. Тож через інструмент контролінгу за використанням ресурсів стартапи можуть зіштовхнутися з фінансовими перепонами, які безпосередньо впливають на їх подальший розвиток. У зв'язку з цим запропонована система контролінгу є невід'ємною складовою у поєднанні з управлінням економічною ефективністю стартапів, що забезпечує мінімізацію фінансових витрат і ризиків, збереженню матеріально-грошових ресурсів компанії, і резервування власних коштів для подальших вдалих інвестицій.

The article examines the methods of cost controlling for the formation of their optimal structure and analysis and management of economic efficiency, which is decisive for the innovative development of enterprises. The analysis of foreign and domestic scientific sources indicates the lack of unified approaches to understanding and evaluating these categories, which emphasizes the relevance of the topic. The

author's concept of synergistic unity of the following categories is proposed: efficiency, controlling and innovative development, which can be used in the evaluation of startups, effective conduct of electronic and international commerce. The current stage of development of the country's economy, including all economic entities, is most closely related to the use of innovations. In this, a special place is given to their relevance according to the context of use and thanks to them, increasing the economic efficiency of various types of enterprises, corporations and startups, as one of the most important categories of the market economy. This is due to the fact that it affects all aspects of the enterprise's activity and determines the trajectory of its development. Startups in the system of innovative development create new markets, innovative marginal products and technologies and ensure sustainable economic development. Therefore, through the tool of controlling the use of resources, startups may face financial obstacles that directly affect their further development. In this regard, the proposed controlling system is an integral component in combination with the management of the economic efficiency of startups, which ensures the minimization of financial costs and risks, the preservation of the company's material and monetary resources, and the reservation of own funds for further successful investments.

A study of methodologies for the economic evaluation of startups was also conducted, taking into account commercial risk. It has been proven that for the successful implementation of startups, it is necessary to take into account the risks associated with market uncertainty, changes in the technological environment, as well as possible financial losses.

Ключові слова: *контролінг, ефективність, електронна комерція, інноваційний розвиток, витрати, облік, стартап.*

Keywords: *controlling, efficiency, e-commerce, innovative development, costs, accounting, startup.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В ринкових умовах господарювання

кожне підприємство бажає забезпечити собі довгостроковий конкурентоспроможний розвиток. Для того, щоб забезпечувати такий розвиток, підприємство повинно систематично здійснювати певну низку важливих і обґрунтованих управлінських рішень і заходів, серед яких ключовими є дії з впровадження у всі сфери діяльності підприємства досягнень науки і техніки, високоефективних технологій, методів організації виробництва та праці тощо. Науково-технічний прогрес і інновації виступають об'єктивною основою формування конкурентних переваг і економічного зростання підприємств всіх галузей народного господарства країни.

Питання сутності інновацій, впровадження і управління ними в діяльності суб'єктів господарювання, формування інноваційного типу розвитку підприємства тощо є дуже актуальними і нагальними на сучасному етапі розвитку суспільного виробництва. Існує великий попит практики на конкретні і адекватні механізми, засоби і рекомендації щодо формування та забезпечення обґрунтованих шляхів підвищення інноваційного розвитку, врахування специфічних умов виробничо-господарської діяльності тих чи інших підприємств. Тому якісне дослідження змісту і чинників, що формують суттєві ознаки процесу інноваційного розвитку підприємства, дозволяє визначити теоретико-методичні засади щодо вимірювання даного економічного явища. І в цьому допоможе запропонований авторський системний підхід з головних чинників економічної ефективності в системі економічного та інноваційного розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі питання інновацій, інноваційного розвитку підприємств і управління ним займають важливе місце поряд з іншими напрямками наукових досліджень. Різним аспектам даної економічної проблеми присвячено наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених: В економічній літературі багато вчених розглядає і розкриває актуальність і роль економічної ефективності і системи контролю на різних рівнях суспільного господарювання [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 та ін.]. У них представлено достатньо ґрунтовні підходи до розуміння, оцінки й управління таким важливим елементом економіки, як ефективність в

інноваційному середовищі. Але в силу багатогранності даного явища далеко не всі напрями дослідження економічної ефективності та контролінгу отримали відповідного розкриття, обґрунтування і наголосу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – визначити роль категорій «економічна ефективність» та «контролінгу», і вплив фінансово-економічних аспектів формування результативності (прибутковості) підприємства на такі ключові аспекти функціонування суб'єктів господарювання, як інноваційний розвиток, контролінг, міжнародна та електронна комерція.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яка підприємницька структура (корпорація, підприємство, холдинг, тощо) в ринкових умовах господарювання зобов'язана бути ефективною. Ефективна діяльність підприємства, як основної ланки економіки країни, є ключовою умовою і головним індикатором в процесі забезпечення свого конкурентоспроможного розвитку і досягнення поставлених цілей (рис. 1).

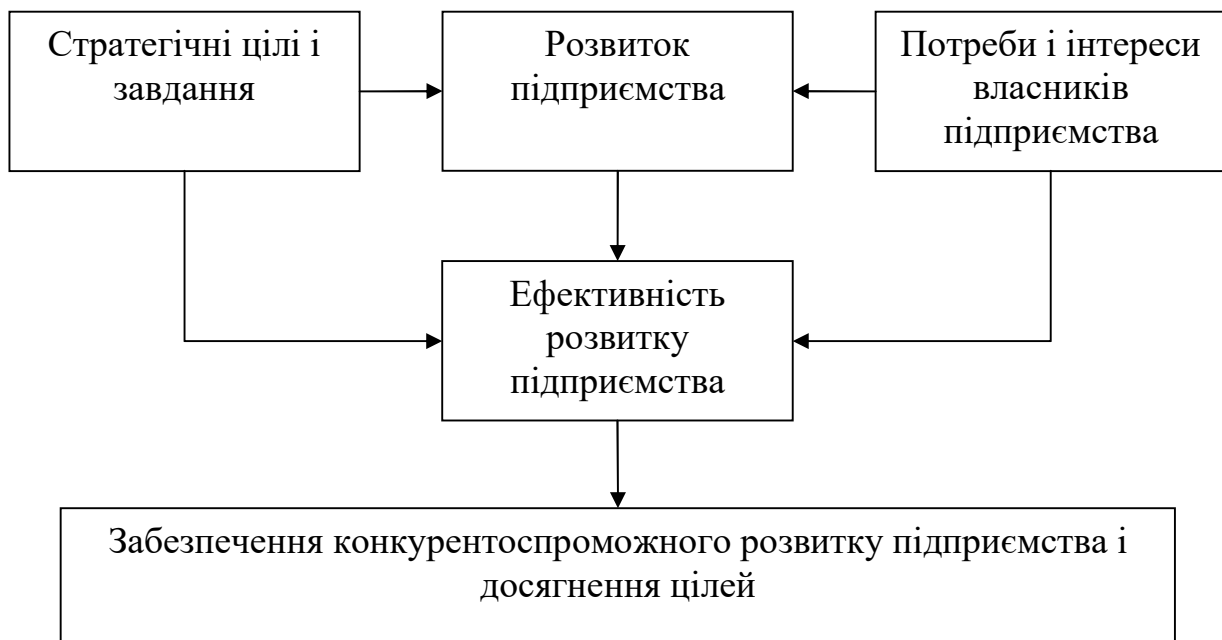

Рис. 1. Роль ефективності в конкурентоспроможному розвитку підприємства

Таким чином, значимість ефективності і забезпечення її зростання переоцінити неможливо. Ефективність на рівні підприємства є однією із самих

важливих і фундаментальних проблем як для науковців, так і для практиків. Зростання ефективності є ключовим джерелом всіх прогресивних і інноваційних змін на підприємстві. Інновації в діяльності підприємства вимірюють свою значимість перш за все в економічній площині. Ефективність пронизує всі рівні і сфери діяльності підприємства, від логістики до формування і використання інтелектуального капіталу, від міжнародної торгівлі до електронної комерції. Проблема ефективності діяльності підприємства постійно знаходиться в центрі світової і вітчизняної економічної науки. Науково-практичні дослідження і дискусії по проблемі ефективності, які перманентно відбуваються в економічній сфері, втілюючись в певні рекомендації і положення, дозволяють більш ґрунтовно розробляти заходи по забезпеченню інноваційного і конкурентоспроможного розвитку підприємства.

Такі рекомендації і наукові положення, в своїй єдності і синергії, через систему наукового обґрунтування і доказів, дозволяють в більшому, або меншому ступені удосконалювати теорію ефективності, бо зрозуміло, що будь-яка теорія не є догмою, а з часом, відповідно до закону діалектики, змінюється і удосконалюється, в повній відповідності з процесом цивілізаційного прогресу (коли з'являються нові відкриття, нові знання, нові інновації, стартапи, тощо).

Спираючись на багатогранність і постійний процес удосконалення сутності і оцінки ефективності підприємства запропонуємо авторський підхід стосовно зазначеної проблеми.

Перш за все, розглянемо не економічну ефективність (по відношенню до підприємства, це буде економічна ефективність підприємства), а ефективність, як економічну категорію (по відношенню до підприємства, це буде ефективність підприємства, як економічна категорія).

Ефективність підприємства, так і будь-якого стартапу, як економічна категорія, є більш ємним поняттям відносно поняття «економічна ефективність підприємства», бо включає в себе, як загальна економічна категорія, і інші, окрім економічної ефективності, види ефективності на рівні підприємства. І це є важливою методологічною і змістовною обставиною в процесі дослідження

ефективності. Тобто ефективність підприємства, як найбільш загальна економічна категорія на макрорівні господарювання має певні похідні і підпорядковані їй види ефективності підприємства.

На рис. 2 представлено концептуальні засади, щодо визначення, оцінки і планування ефективності підприємства, як економічної категорії.

Рис. 2. Концептуальні засади щодо визначення, оцінки і планування ефективності підприємства, як економічної категорії, (складено авторами)

На підприємство та стартап впливає сукупність постійно змінюючихся зовнішніх чинників, воно функціонує під впливом дії об'єктивних економічних законів, його стратегічні орієнтири і бажані кінцеві економічні результати визначають власники (акціонери) підприємства.

Все це, в сукупності з інструментом контролінгу щодо мінімізації витрат, вимагає від вищого менеджменту підприємства, і в той же час зобов'язує його, забезпечити довготривалу і необхідну ефективність в діяльності підприємства й стартапу та процесу інноватизації зокрема.

Вирішення даного завдання можливо на засадах розробки вищим менеджментом сучасної концепції ефективного розвитку підприємства. Така концепція формується на засадах конкретного дослідження і аналізу стратегічних критеріїв соціально-економічного розвитку підприємства та існуючих наукових розробок в галузі оцінки і управління економічною ефективністю. Все це разом дозволить зробити певні кроки в напрямку удосконалення розкриття сутності і оцінки ефективності підприємства, як економічної категорії.

Дослідження ефективності підприємства, як економічної категорії, базується на врахуванні базових принципів: науковості і практичності; відображення основної сутності даної категорії, визначення якісних і кількісних ознак ефективності; системності в структурі (елементах) і оцінці ефективності; простоті і наочності оцінки; доступності інформації при розрахунках ефективності і інформативності в отриманих показниках ефективності для контролінгу; відповідності поставлених завдань стратегічним цілям розвитку підприємства тощо.

Зміст і структуру ефективності підприємства, як економічної категорії, розглянуто нами на базі роботи [1-5].

Основна особливість змісту рис. 3 полягає в наступному. По-перше, ефективність підприємства розглядається не вузько, як просто економічна ефективність, а ширше, через ефективність, що досліджується в цілому як загальна економічна категорія, тобто економічна категорія «ефективність

підприємства» відображає в загальному виді всі економічні (господарські, господарсько-виробничі, фінансові, фінансово-економічні тощо) аспекти діяльності підприємства.

Рис. 3. Теоретико-методичні підходи щодо удосконалення змісту і класифікації основних видів ефективності підприємства, як економічної категорії (складено авторами)

По-друге, саме такий підхід щодо дослідження сутності ефективності підприємства і стартапу, як економічної категорії дозволяє нам запропонувати нову класифікацію видів ефективності підприємства (стартапу), які всі разом представляють концептуальну систему основних видів ефективності підприємства (стартапу), як економічної категорії: економічна ефективність діяльності підприємства (стартапу) (або просто економічна ефективність підприємства і стартапу), фінансова ефективність діяльності підприємства та стартапу (фінансова ефективність підприємства та стартапу), фінансово-економічна ефективність діяльності підприємства і стартапу (фінансово-економічна ефективність підприємства та стартапу), ринкова ефективність діяльності підприємства і стартапу (ринкова ефективність підприємства і стартапу).

По-третє, всі види ефективності підприємства знаходяться в певному взаємозв'язку і підпорядкуванні, що суттєво дозволяє підвищити глибину проробки заходів і рівень системної обґрунтованості щодо управління в цілому процесом підвищення ефективності підприємства (стартапу).

На рис. 4 відображено сферу дії певного виду ефективності (як економічної категорії) в системі господарської діяльності підприємства (стартапу) і її стратегічну ціль (у вигляді певного виду оціночного показника). Згідно рис. 4 економічна (операційна) діяльність реалізується в процесі функціонування застосованих ресурсів (активів) підприємства (стартапу) і пов'язана з отриманням прибутку під чітким керівництвом з боку контролінгової служби.

Фінансова діяльність, за своїм змістом, пов'язана з пасивами підприємства і її метою є мінімізація вартості всього його капіталу. Фінансово-економічна діяльність охоплює в собі і фінансову, і економічну діяльність підприємства (стартапу). Вона є діяльністю більш високого рівня, бо представляє собою складну інтегровану єдність двох видів діяльності.

Рис. 4. Система ефективності підприємства (як економічної категорії) і основні її види в аспекті забезпечення стратегічних цілей підприємства (складено авторами)

По відношенню до окремих видів діяльності підприємства (стартапу), фінансово-економічна діяльність, є більш важливою і пріоритетною в процесі оцінки і управління розвитком підприємства (стартапу). Фінансово-економічна діяльність через свій вид ефективності враховує і поєднує обидві складові балансу

Підприємства і стартапу (за П(С)БО) і їх ключові цілі, тобто інтегрує в собі два види ефективності: економічну і фінансову. Розглянуті аспекти фінансової і фінансово-економічної ефективності знайшли своє відображення в роботі [3-5].

Ринкова ефективність підприємства є більш глобальною і специфічною за своєю сутністю і методом вимірювання. Вона відображає в собі функціонування всіх видів ресурсів та враховує вплив всіх чинників, що разом формують ринкову вартість підприємства (стартапу). Тобто, коли мова йде про ресурси, то вони включають в себе всі ресурси, і ті, що обліковуються і ті, що не обліковуються за П(С)БО, але впливають на величину ринкової вартості підприємства (стартапу).

Далі розглянемо підходи до розрахунку основних видів ефективності, що всі разом формують нову систему видів ефективності підприємства (стартапу). Теоретико-методичні засади щодо вимірювання економічної ефективності підприємства (стартапу) найбільш відомі і їх узагальнення на базі аналізу літературних джерел представлено на рис. 5 Інші види ефективності є більш складними за своїм змістом.

Рис. 5. Теоретико-методичні засади вимірювання економічної ефективності підприємства, (складено авторами)

Сутність і методи оцінки фінансової і фінансово-економічної ефективності ґрунтовно розкрито в роботі [3-5]. Ринкову ефективність підприємства та стартапу пропонуємо розрахувати на засадах, представлених на рис. 6.

Специфіка ринкової ефективності підприємства та стартапу полягає в тому, що вона повинна відображати всі абсолютно види і аспекти діяльності підприємства і стартапу (які обліковуються і які не обліковуються системою П(С)БО на підприємстві та стартапі) і враховувати в собі (в певному показнику) головну мету діяльності підприємства (стартапу), що визначена його власниками (акціонерами, інвесторами).

Сутність ринкової ефективності підприємства (стартапу) за методологією розрахунку відповідає загальновизнаним канонам вимірювання економічної ефективності та контролінгу, коли вона визначається на засадах співвідношення результатів і витрат. Ринкова ефективність підприємства (стартапу) має свої особливості щодо визначення цих ключових складових в сукупності показників, що її відображають і в значній мірі залежить це від

мети (завдання) і предмету дослідження. Ринкова ефективність не замінює всі інші види ефективності, а має своє «глобальне» і ринкове спрямування.

Рис. 6. Об'єктивна необхідність і теоретико-методичні засади вимірювання ринкової ефективності підприємства (складено авторами)

Вважаємо, що ключовим методологічним посилом до розрахунку показників ринкової економічної ефективності підприємства (стартапу) є те, що результатом в такій ефективності можуть виступати:

- 1) ринкова вартість підприємства (стартапу) ($PВП$);
- 2) приріст ринкової вартості підприємства (стартапу) ($\Delta PВП$) за певний період (як правило за рік);
- 3) надбалансова ринкова вартість підприємства (різниця між ринковою вартістю підприємства (стартапу) і балансовою вартістю його активів).

Відносно витрат при розрахунках ринкової ефективності пропонуємо використовувати в залежності від мети і специфіки дослідження активи підприємства (стартапу) або окремі їх складові (за ПСБО).

Активи підприємства (стартапу) – це той показник, який максимально враховує всі одноразові витрати підприємства, що пов'язані з його діяльністю. Потрібно відмітити, що обґрунтованість розрахунку величини активів підприємства постійно удосконалюється відповідно до того, як розвивається економічна наука, зокрема, бухгалтерський облік.

Разом з тим найбільш повним показником витрат підприємства (стартапу) при розрахунках його ринкової ефективності є такий показник, який враховує з одного боку, витрати підприємства (стартапу), що підлягають обліку (згідно П(С)БО), а з іншого боку, такі витрати підприємства (стартапу), що на даний період часу, в силу різних причин, не обліковуються, але вони мають місце в діяльності підприємства (стартапу) і по своїй величині, і по силі впливу на кінцеві ринкові результати його господарювання вони значні. Тож дані принципи обліку витрат використовує для свого аналізу і контролінг. До витрат, що не обліковуються за П(С)БО на даний момент часу переважно відносяться витрати, представлені нематеріальними активами. Таким чином, на сьогодні світова і вітчизняна наука і практика знайшла необхідні підходи і рішення щодо обліку певних видів нематеріальних активів, що діють на підприємстві (у стартапі), а стосовно інших видів нематеріальних активів знаходиться на стадії

прогресивного пошуку відповідних рішень і оцінок (загальна думка стосовно цього, це питання часу) в системі контролінгу.

Тому, якщо такі витрати нематеріальних активів в діяльності підприємства (стартапу) реально існують, то важливо це теоретично відобразити, і тоді загально-умовна оцінка (умовна на даний період часу) повних витрат підприємства (стартапу) в системі вимірювання ринкової ефективності перспективно визначиться таким чином:

$$V.П. = V.П.обл. + V.П.н.обл. = A.П. + V.П.н.обл. = \\ Mat.A.П. + Немат.A.П. + Немат.A.П.н.обл.$$

де *V.П.обл.*, *V.П.н.обл.* – витрати підприємства (стартапу), що відповідно підлягають і не підлягають на теперішній час обліку;

A.П. – величина активів підприємства (стартапу);

Mat.A.П., *Немат.A.П.* – відповідно матеріальні і нематеріальні активи підприємства (стартапу), що підлягають обліку;

Немат.A.П.н.обл. – нематеріальні активи підприємства (стартапу), що на даний момент часу не підлягають обліку.

Саме активи, як витрати, відображають в найбільш повній мірі всі зусилля підприємства (стартапу) по формуванню ринкових результатів і тому можуть бути з ними співставні при розрахунку ринкової ефективності підприємств (стартапів). Показники ринкової ефективності підприємства (стартапу) потрібно розділяти на моментні і інтервальні, на інтегральні і локальні. На рис. 7 наведено класифікацію видів результатів і методологію розрахунку показників ринкової ефективності підприємства (стартапу).

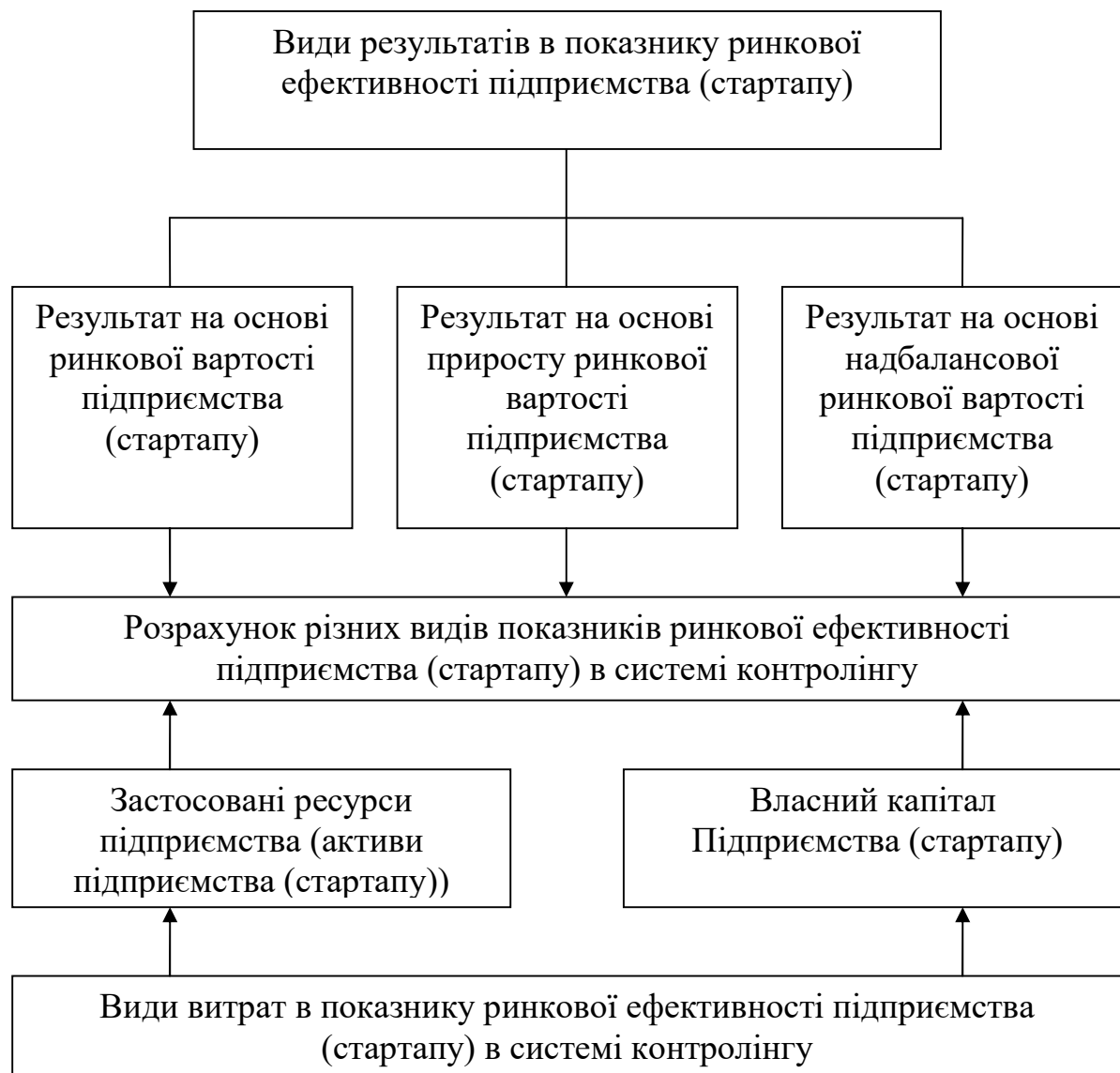

Рис. 7. Види результатів і витрат, що використовуються при розрахунку показників ринкової ефективності підприємства, (складено авторами)

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Результати економічного розвитку підприємства, варіанти його інноватизації в залежності від різних умов, чинників та рівнів господарювання можуть бути як позитивними, так і негативними, а отже, виходячи з цього, і потрібні наступні інструменти економічної ефективності та контролінгу для досконалого аналізу становища фірм і стартапів в системі інноваційного розвитку.

Література

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 06.03.2024).
2. Жук М. М. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційних процесів АПК України : дис... канд. екон. наук : 08.00.03 / Подільський державний аграрно-технічний ун-т. Кам'янець-Подільський, 2016. 220 с.
3. Лаврук В. В. Інноваційний продукт у сільському господарстві як результат інноваційного процесу. *Ефективна економіка*. 2010. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=218> (дата звернення: 06.03.2024).
4. Адаменко О. А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. *Наукові праці національного університету харчових технологій*. 2010. № 35. С. 5-10. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa63dd26-ae11-4d84-b6d7-f21ee7fdb485/content> (дата звернення: 06.03.2024).
5. Ткаченко Т. П., Тульчинський Р. В. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2010. № 7. С. 223-229. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/91dcd7f6-f480-4d21-b0db-0e4f17aa180b/content> (дата звернення: 06.03.2024).
6. Сизоненко В. О., Овчаренко Л. В. Інноваційне підприємство – форма реалізації інтелектуальної власності. *Наукові записки*. 2000. Т. 18. С. 64-72. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bd57e140-4ba5-4066-8674-51a39a4c28fc/content> (дата звернення: 06.03.2024).
7. Білоус-Сергєєва С. О. Інноваційне підприємництво як ключовий фактор розвитку регіону у післявоєнний період. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету*. 2023. № 1 (38). С. 45-50. URL: https://journals.uran.ua/ves_pstu/article/view/280738 (дата звернення: 06.03.2024).

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine “About innovative activity”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Accessed 6 March 2024).

2. Zhuk, M.M. (2016), “Organizational and economic mechanism for activating innovation processes in the agro-industrial complex of Ukraine”, Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Podil's'kyj derzhavnyj ahrarno-tekhnichnyj universytet, Kam'ianets'-Podil's'kyj, Ukraine.

3. Lavruk, V.V. (2010), “Innovative product in agriculture as a result of the innovation process”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=218> (Accessed 6 March 2024).

4. Adamenko, O.A. (2010), “Conceptual principles of innovative development of enterprises”, *Naukovi pratsi natsional'noho universytetu kharchovykh tekhnolohij*, [Online], vol. 35, pp. 5-10, available at: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fa63dd26-ae11-4d84-b6d7-f21ee7fdb485/content> (Accessed 6 March 2024).

5. Tkachenko, T.P. and Tul'chyns'kyj, R.V. (2010), “Development of innovative entrepreneurship in Ukraine”, *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrainy “Kyivs'kyj politekhnichnyj instytut”*, [Online], vol. 7, pp. 223-229, available at: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/91dcd7f6-f480-4d21-b0db-0e4f17aa180b/content> (Accessed 6 March 2024).

6. Syzonenko, V.O. and Ovcharenko, L.V. (2000), “Innovative enterprise – a form of intellectual property realization”, *Naukovi zapysky*, vol. 18, pp. 64-72, available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bd57e140-4ba5-4066-8674-51a39a4c28fc/content> (Accessed 6 March 2024).

7. Bilous-Serhieieva, S.O. (2023), “Innovative entrepreneurship as a key factor in the development of the region in the post-war period”, *Visnyk Pryazovs'koho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu*, vol. 1 (38), pp. 45-50, available at: https://journals.uran.ua/ves_pstu/article/view/280738 (Accessed 6 March 2024).

Отримано редакцією журналу / Received: 08.01.26

Прорецензовано / Revised: 18.01.26

Схвалено до друку / Accepted: 19.02.26